

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА СХІДНИХ МОВ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н.КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА СХІДНИХ МОВ
ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ

«ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ»

Тези доповідей

Всеукраїнської науково-практичної конференції

29-30 березня 2018 року

Харків – 2018

ДАВИД БЕН-ГУРІОН – ГОЛОВНИЙ ФУНДАТОР ЄВРЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Петренко Олександр Володимирович, студент 4 курсу
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

Один із способів аналізу історії – це визначення внеску конкретної особи в перебіг подій. Спосіб є доволі ефективним, якщо людина була активним реалізатором самої історичної дійсності. Такою постаттю безперечно можна вважати Давида Бен-Гуріона (1886-1973) – першого прем'єр-міністра Ізраїлю, чие ім'я вписане золотими літерами в історію єврейського народу. Один із засновників сіоністського руху, він увійшов у світову історію як фундатор ідеї єврейської незалежності.

Деякі аспекти досліджуваної проблеми висвітлені біографами прем'єр-міністра Ізраїлю. Так, у праці єврейського дослідника Леоніда Ашкіназі «Людина, яка дала ім'я державі» аналізується внесок Давида-Бен-Гуріона у досягнення незалежності Ізраїлю [1]. В монографії Майкла Бар-Зохара «Бен-Гуріон» [2], яка була написана на основі унікальних документів з особистого архіву Бен-Гуріона, докладно аналізується процес становлення єврейської державності. Олександр Корнілов, російський сходознавець, у своєму дослідженні «Меч і плуг Давида Бен-Гуріона» [4], спираючись на особисте листування та на праці прем'єр-міністра, аналізує політичну діяльність Бен-Гуріона та його особисте ставлення до подій того часу.

Метою нашого дослідження є аналіз провідної ролі Давида Бен-Гуріона в становленні єврейської державності.

Новизна авторського підходу до вирішення проблеми полягає в тому, що ми враховуємо особистісний внесок Давида Бен-Гуріона в досягнення незалежності держави Ізраїль.

Прагнення до створення власної держави на території тогочасної Палестини отримало організаційний характер із появою політичного сіонізму. Сіонізм став відповіддю на антисемітизм Нового часу, який відкидав асиміляцію євреїв. Таким чином, як пише Беньямін Нойбергер, сіонізм був своєрідним антиколоніальним рухом, оскільки виступав проти дискримінації і гноблення, приниження і погромів євреїв – «становища меншини, підлеглої чужій і далекій владі» [2, с. 34-35].

До початку 20-х рр. XX ст. одним із найважливіших завдань керівництва єврейської громади (ішува) в підмандатній Британській короні Палестині стало створення т. зв. «Держави в дорозі», тобто формування незалежних, наскільки можливо, від британської адміністрації органів влади. Діючи на правах суспільно-політичних організацій, ці структури здійснювали реальне управління справами ішува і, за задумом Бен-Гуріона, змогли б перетворитися в органи державного управління в момент проголошення незалежності [1, с. 12].

Початок Другої світової війни надто ускладнив ситуацію зі створенням єврейської держави. Окупація Польщі і заборона єврейської еміграції як з СРСР, так і з територій, підконтрольних Третьому рейху, підірвали потенційну базу імміграції. Багато сіоністських активістів у Європі потрапили в радянські і нацистські концтабори. Бен-Гуріон так формулював політику сіоністського руху в той проміжок часу: «Ми будемо надавати допомогу Британії у війні так, ніби немає Білої книги, і боротися проти Білої книги, ніби немає війни» [2, с. 76].

Він відправився до США для організації політичної кампанії з обґрунтування можливості створення незалежної єврейської держави. З ініціативи Бен-Гуріона і за його активної участі група провідних сіоністських лідерів, включаючи Х. Вейцмана, сформулювала в Нью-Йорку нову політичну програму сіонізму (Білтморська програма), згідно з якою, метою руху було створення в Ерец-Ізраелі незалежної єврейської держави, «яка буде інтегральною частиною нової світової демократичної системи» [2, с. 87].

Після 1945 р. Великобританія була втягнута в наростаючий конфлікт з єврейським населенням Палестини. Основною проблемою стало небажання нового уряду Великобританії на чолі з Клементом Еттли відмовитися від обмежень Білої книги 1939 р., яка фактично забороняла єврейську імміграцію до Ерец-Ізраелю.

Бен-Гуріон закликав до активної боротьби з британською владою. Основними методами цієї боротьби він вважав організацію масової нелегальної еміграції євреїв, що уціліли після Катастрофи в Європі, проведення посиленої роз'яснювальної кампанії в усьому світі проти політики Британії в палестинському питанні, створення нових поселень всупереч заборонам мандатних властей, а у виняткових випадках – і диверсійні акти Хагани – підпільних збройних загонів, створених єврейськими ішувами в Палестині проти мандатних установ. При цьому він вимагав дотримання суворої централізованої політики в боротьбі з Великобританією [4, с. 132-133].

Бен-Гуріон вів гостру полеміку проти тих сіоністських партій, які дотримувалися компромісної політичної лінії по відношенню до Великобританії, прихильником якої був президент Всесвітньої сіоністської організації Х. Вейцман.

Бен-Гуріон був безкомпромісним противником сепаратних дій підпільних військових єврейських організації, які не підпорядковувалися виборним органам ішуви та Сіоністської організації і проголошували збройне повстання проти Великобританії. Побоюючись, що дії цих організацій призведуть до жорстоких репресій проти ішуви з боку влади, і будучи принциповим противником терору як політичного методу, Бен-Гуріон закликав до прийняття рішучих заходів для припинення діяльності цих організацій аж до співпраці з британською мандатною адміністрацією.

Лише на короткий час Бен-Гуріон затвердив угоду про координацію дій всіх трьох військових організації (Хагани, Ецел і Лехі) в рамках Єврейського руху опору [1, с. 21].

22-й Сіоністський конгрес, який відбувся 9-24 грудня 1946 р., затвердив політичну лінію Бен-Гуріона. Він був знову обраний головою правління Єврейського агентства. Формально відлучити Вейцмана від керівництва Бен-Гуріону не вдалося, але й президентом його теж не обрали. Конгрес вирішив взагалі не обирати президента, оскільки Бен-Гуріон залишився главою Правління, то по суті він і очолив організацію. У сферу компетенції Бен-Гуріона були передані також питання єврейської самооборони. З тих пір він приділяв особливу увагу організації збройних сил і доклав багато зусиль для зміцнення Хагани, намітивши шлях до перетворення цієї організації в армію майбутньої єврейської держави.

29 листопада 1947 р. ООН прийняла резолюцію про поділ Палестини на єврейську і арабську держави, і Бен-Гуріон став на чолі Народної ради єврейського населення Ерец-Ізраелю і виборної ради Народного правління. Навесні 1948 р., незважаючи на тиск уряду США з метою відстрочити створення єврейської держави і коливання ряду членів Народного правління, Бен-Гуріон наполіг на проголошенні державної незалежності негайно після закінчення терміну британського мандата. 14 травня 1948 р. Бен-Гуріон зачитав у Тель-Авіві Декларацію незалежності Держави Ізраїль, головою тимчасового уряду якої він став. Через тридцять сім хвилин після проголошення декларації Бен-Гуріон вдруге вдарив молотом по столу, проголосивши: «Держава Ізраїль з'явилася на світ, засідання вважається закритим» [2, с. 112].

У своїх спогадах Бен-Гуріон напише: «Того вечора натовп людей танцював на вулицях. Я не міг танцювати. Я знав, що буде війна і що ми втратимо в ній кращих наших бійців і синів вже незалежного Ерец-Ізраелю» [4, с. 154].

Таким чином, підводячи підсумки, слід зазначити, що Давид Бен-Гуріон був лідером і одним із засновників сіоністського руху та ідеологом боротьби єврейства усього світу за проголошення незалежності Держави Ізраїль. Ми можемо вважати його одним із головних фундаторів єврейської незалежності. Все життя Бен-Гуріона було підпорядковане ідеї відродження єврейської держави на батьківщині предків. Він створив уряд, боровся за визнання Ізраїлю, йшов у відставку і знову повертався у велику політику. Світ пам'ятає його як символ волі свого народу, який боровся за створення власної держави.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Ашкинази Л. Человек, который дал имя Государству (Давид Бен-Гурион): [Лекция] / Л. Ашкинази. – М.: Еврейский мир, 2000. – 64 с.
2. Бар-Зохар М.И. Бен-Гурион / М.И. Бар-Зохар; [пер. с иврита Сима Векслер] / Под общ. ред. Я. Цура. – Тель-Авив: Яков Пресс, 1985. – 275 с.

3. Гругман Р.А. Жаботинский и Бен-Гурион: правый и левый полюсы Израиля / Р.А. Гругман. – Ростов н/Д: Феникс, 2014. – 173 с.
4. Корнилов А.А. Меч и плуг Давида Бен-Гуриона / Главная редакция восточной литературы изд-ва «Наука». – Н.Н.: Издательство НННГУ, 1996. – 218 с.
5. Штереншис М. Бен-Гурион – создатель Израиля / М. Штереншис. – ISRADON/ИсраДон, 2009. – 128 с.

КУРДСЬКЕ ПИТАННЯ НА МЕЖІ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ

Прочкарук Дмитро Олександрович, студент 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

Однією з особливостей розвитку сучасних міжнародних відносин є зміна характеру загроз у сфері безпеки, а саме зміщення загальних загроз і викликів із глобального на регіональний і субрегіональний рівні. В цьому контексті збереження міжнародної стабільності й формування нової моделі міжнародних відносин на глобальному рівні, в значній мірі, залежить від створення ефективної системи безпеки. Сучасний Близький Схід завжди був ареною суперництва великих держав і в результаті став однією з найбільш гарячих точок світу. Особливо нестабільною є територія, населена курдами, де склався цілий комплекс гострих проблем – геополітичних, національних, економічних, соціальних. Без вирішення курдської проблеми важко уявити залагодження конфліктів на Близькому Сході.

Курдистан – регіон компактного проживання курдів на південному заході азійського материка – був розділений між чотирма країнами Близького й Середнього Сходу (Туреччиною, Іраком, Іраном і Сирією). На сьогодні курди є одним із найчисельніших етносів світу (понад 30 млн.), який позбавлений права на самовизначення й державний суверенітет. У цьому контексті національно-визвольний рух курдів набув ролі фактору, який дозволяє впливати не тільки на політичне життя держав Західної Азії, де проживають курди, але й на динаміку міжнародних відносин у регіоні Близького й Середнього Сходу загалом.

Таким чином, актуальність даної проблеми зумовлена збільшенням впливу курдського питання на систему міжнародних відносин на Близькому й Середньому Сході; гострою необхідністю пошуку збалансованих підходів у вирішенні курдської проблеми у всіх її аспектах; недостатнім рівнем дослідження в українській історіографії. Сучасна українська історіографія приділяє вкрай мало уваги історії курдського народу та його боротьбі за національне самовизначення.